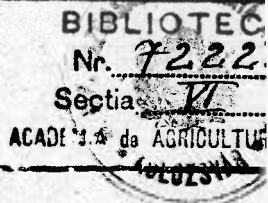

Țara Noastră

DIRECTOR: OCTAVIAN GOGA

ANUL IV

Nr. 25

24

IUNIE

1923

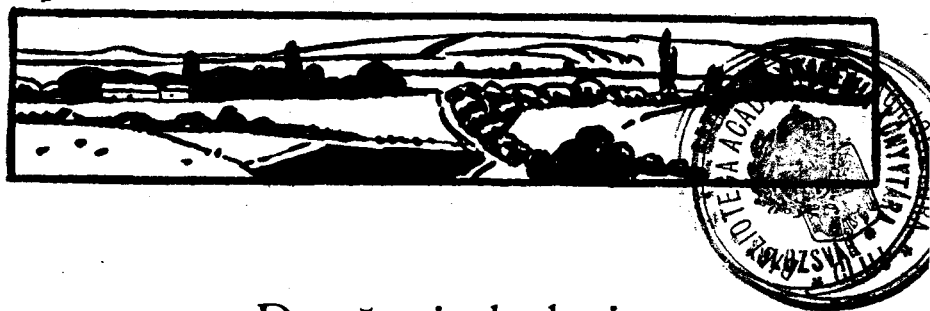
În acest număr: Două simboluri de Octavian Goga; Cântă iubirea'n mine
poezie de G. Rotică; Politica foștilor voluntari de Alexandru Hodoș; Sălciile
de Ion Gorun; Crepusculul țărănismului de Moise Nicoară; Li... li... li...
de Septimiu Popa; Eterna încercătură bălcanică de Cronicarul Carpaților; Scrii-
torii vechiului Regat și Ardealul de P. V. Haneș; Cronica politică de Ion Balint;
Gazeta rimată: Apelu la străinătate de Mucius Horatius Cîmus; Insemnări: „Revo-
luția“ partidului național; O nouă societate regionalistă; Imperatorul Artelor; Bursa
din Cluj; D. N. Iorga despre d. Iuliu Maniu; Lucruri din Basarabia; Orgia tricoloră;
Mici duplicități; Un nou volum de versuri.

CLUJ

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA : PIAȚA CUZA VODĂ NO. 16

Un exemplar 5 Lei

Țara Noastră ^{szám}

Două simboluri

Într'o recentă carte ungurească apărută la Budapesta citesc o pagină sugestivă și plină de înțeles pentru noi. Autorul, cunoscutul dușman al românismului, scriitorul politico-istoric d. *Iancsó Bendek*, tratează într'o voluminoasă lucrare „istoria irepentismului românesc”, în care într'un mod prea puțin pragmatic realitatea și fantazia își dau mâna ca interesele Ungariei vechi pentru care ne-a prigonit o viață întregă să fie cât mai bine servite.

Cartea dlui Iancsó se termină cu un acord îndurerat și muiat în melancolie. Bătrânul vizionar al imperialismului maghiar își reamintește ultimele svârcoliri ale dictaturii proletare, deodată cu primele clipe ale intrării noastre în capitala de pe malul Dunării. Povestirea lui și-o încadrează în două tablouri emoționante și de-un netăgăduit rost simbolic.

În ziua de 3 August 1919, — astfel urmează autorul, — dimineața la ora 7 stăteam pe Bulevardul Margit în fața bisericii călugărilor franciscani. Pe-un părete al casei din față era lipit ordinul în care Haubrich, proaspătul dictator militar al Budapestei, proclama starea de asediu și sfârșea cu tirada: „vitezele noastre trupe țin nemișcată linia Tisei”. Deodată dinspre podul din spate se apropie două baterii de artilerie care se retrag dincolo de Dunăre. În fruntea convoiului trece călare un subofițer în vechea uniformă austriacă. E un admirabil soldat ungar, amestecul tipic al husarului și-al haiducului de pe pustă. Convoiu destul de ordonat se încheie cu o căruță țărănească cu coviltir de rogojină. Subt coșul ei stau sgulți doi tineri cu fața rasă, două mutre accentuat semite, care privesc speriate împrejur și examinează strada. Sunt comisarii politici ai trupei puse pe fugă, care simt poate cum li se strânge funia bine meritată în jurul grumazului. Tabloul cu amestecul lui bizar e o splendidă vigneta care încheie dictatura proletară în doaga morții.

A doua zi după masă la ora trei, — continuă amărâțul povestitor, — stau în același loc ca și ieri. Dinspre pod s'aude sunând goarna și-o avangardă de roșiori trece înainte. În urma lor defilează o divizie din armata română de ocupație în marș peste Dunăre. Pe stradă de amândouă părțile mulțimea se uită mirată. Unii discută în ton coborât, ce fel de trupe sunt? Francezi, susține unul, italieni celălalt. Nimănui nu-i venea să creadă că sunt valahii biruitori care au intrat în Budapesta. Când au ajuns în fața noastră vânătorii moldoveni cu pălăriile lor care se aseamănă mult cu ale bersaglierilor cineva din publicul curios le aruncă vorba: *Italieni?! Un ofițer tânăr întoarce capul și ne răspunde mândru: Non, messieurs, Români! Ciudat lucru însă, și acest convoi se isprăvește tot cu o căruță cu coviltir. Un popă bătrân șade în ea, probabil protopopul diviziei, în odăjdii strălucitoare...*

Pân' aici e povestirea scriitorului ungar, care oprindu-se la cele două căruțe și punându-le în față trage din ele concluzii triste pentru neamul lui.

D. Iancsó, bun cunoscător al trecutului, are perfectă dreptate când cu ochiul unui fin analist a putut pătrunde cele două simboluri. Cât privește căruța ungurească cu cei doi indivizi, comisar ai poporului încadrați în fuga spre necunoscut de țărani unguri inconștienți, tabloul e în adevăr și caracteristic și rezumativ. Cine știe unde ar fi căruța istoriei ungurești astăzi, dacă de vre-o jumătate de veac și mai bine nu s'ar fi suit în ea atâtea și atâtea tendințe subversive, atâtea otrăvuri disolvante pe care le încarnau acum la sfârșit de dramă cele două mutre speriate de subt coviltir, păzite cu o crudă ironie și în retragerea lor de bietele victime nepricepute? În orice caz Ungaria înfrântă în actualul război pe urma mai îndelungii politici de imorală megalomanie, a primit lovitura de măgar din partea acestor neînțebzuite importuri de mentalitate perversă, care în vreme de pace i-au exagerat până la frenezie grandoriile șoviniste, iar la zile de răstribite au împlântat steagul roșu în turnul catêdrali regelui Matia și-au transformat câmpiile de grâu dintre Dunăre și Tisa într'un laboratoriu ridicol de teorii internaționale. Din nenorocire vecinii noștri, amici incorigibili ai exagerărilor, și acum par a avea oaspeți inoportuni în căruța lor, din care au dat jos pe cei doi cetățeni ai lui Bela Kun cu profilul semit ca să-i înlocuiască cu magnați trufași de-un veritabil aspect medieval...

Intrucât e vorba de noi, realitatea se desprinde palpabil tocmai din cele cinci sute de pagini ale cărți diui Iancsó, în care dsa, sprijinit pe laborioase cercetări și pe cele câteva mii de documente adunate la București în 1917 unde l-a trimis guvernul ungar de-atunci cu misiunea de-a ne studia trecutul, înfățișază evoluția seculară a irendentismului românesc. Simbolul cu care își încheie constatările e bine văzut și pe deplin justificat. Istoria de demult și cu deosebire cele două veacuri din urmă arată limpede că subt granițele politice vremelnice poporul nostru îndrumat de instinctele unei unități organice în toate manifestările lui a urmat o conștiință națională care n'a dat

greș niciodată. Această ideologie respiră din toate actele colective ale maselor și din acțiunile programatice ale tuturor personalităților de seamă. Am putut trăi în mijlocul unui vârtej groaznic de evenimente care ne-au hărțuit în toate părțile, fiindcă ne-am știut îngrădi într'un bine precizat particularism de rasă, fiindcă am resimțit în toți porii sentimentul diferențierii naționale și în toate vremile am pus o barieră nepătrunsă între noi și străini. Incercuți într'un patrimoniu sufletesc de-o mie de ani, noi ne-am pitit sub scutul lui de după care n'am ieșit nici chiar atunci când ar fi fost să primim binefaceri și ușurări trecătoare. În această autoîngrădire e tot secretul existenței noastre, dar e în acelaș timp și cheia biruinței cu care am ieșit din marele război. România a pornit la luptă nu dintr'un calcul de rațiune, ci tocmai din impulsul cutropitor al acestei religii unanime care a copleșit celelalte consideratit secundare. De-aceia neînduplecatul nostru vrăjmaș, d. Jancsó Benedek, istoriograful de curte al contelui Bethlen István, șeful actualului guvern maghiar, e în nota justă când își dă seama că reala putere a armatei noastre în recenta conflagrație a fost credința ei neștirbită într'o idee națională. Da, căruța cu popa, această neînfrântă ariergardă morală a trupelor noastre, e cea mai elocventă sinteză a situației. Ea înseamnă spiritul tradiționalist sănătos, moștenirea veacurilor care se plimbă ca o forță activă prin rândurile noastre, dându-ne iluzia continuității și senzația că toate energiile cheltuite se angajază la o operă de rezistență a viitorului.

Nu știm în ce chip anume se interpretează astăzi la Budapesta îndatoririle patriotice și pe ce drum vor apuca acolo multele teorii salvatoare. Ceia ce știm însă e ogașa pe care trebuie să mergem noi. Bunul simț și-o fericită tendință de echilibru, pururea prezente în judecata poporului nostru, ne arată că nu avem nici un motiv să părăsim o veche formulă căreia i-am cules roadele. România întregită în numele principiului național, nu se poate consolida decât având la bază aceeași dogmă. Mai mult ca oricând, în perioada actuală de vulcanism continental, când flăcările se pot ușor reaprinde și un nou examen al forțelor ar putea fi ușor în perspectivă, țara noastră trebuie să-și menție chiagul coeziunii sale istorice. Vom fi deci și de-acum înainte continuatorii tiparelor strămoșești, strâns legați de căminul din bătrâni, mai bucuroși de consacrate îndemnuri patriarhale decât de nebuloase inovații și ne vom pipăi drumul călăuziți de un bine determinat egoism al rasei. Înțelegem cu toții și-am învățat din pățania altora, că micile națiuni nu-și pot îngădui luxul de-a ieși din cadrul unei conservări normale pentru a se preface în ateliere de studiu în care se pun la contribuție viziunile fugare al umanității. Acest lux cu deosebire astăzi ar fi un stupid anahronism pentru noi. Il lăsăm pe seama marilor risipitori care au de unde plăti capriciile concepțiilor înșelătoare. Noi ne apropiem tot mai mult de altarele noastre și în astfel de împrejurări suntem hotărâți să nu părăsim ideologia bunului naționalism tradițional care nu avea altă încredere decât în puterile proprii. Iată de ce nu ne mișcă câtuși de puțin nevroza zgomotoasă a noilor veniți, care pentru a fi la largul lor își dau toate silințele

să ne atragă pe tărâmul imprecis al lozincelor internaționale. Suportăm cu foarte multă seninătate acuzațiile de provinciali arierați pe care ni le asvâră acești profitori agitați cari au știut totdeauna să schimbe în bani mărunți durerile omenirii și ținem cu ori ce preț să cerem un certificat de naștere tuturor figurilor care mișună subțochii noștri. Aceasta este evanghelia veche în care am crezut și care ne-a dus la isbândă. Ea nu are altă menire decât să ne întărească pe noi, fără a neliniști pe alții, fiindcă apărarea casei tale nu se confundă cu xenofobia și fiindcă în trecutul românesc străinilor dacă li s'a contestat dreptul de îndrumare li s'a acordat totdeauna un rol parazitar din cele mai mănoase...

— Ei bine, — se va întreba cetitorul, — dacă așa stau lucrurile ce te faci cu domnul Honigman de pildă, proprietar de gazetă la București și îndrăzneț arendaș de opinie publică, ai cărui clăbuci de cerneală se varsă pe calea Victoriei cu pretenția de-a face educația țării.

Ne întoarcem din nou la tabloul simbolic al autorului dela Budapesta și răspundem: În căruța românească va sta și de-aci înainte tot vechiul popă de veacuri, iar alături de dânsul vom fi noi copiii lui, ținând sdravăn frânele și nelăsându-le din mână odată cu capul... Domnul Honigman ne poate primi după obiceiul de demult la hanul dela răscurce când facem popas, unde cu un bun câștig ne va furniza ovăz la cai, având pe deplin asigurată indulgența noastră de-a nu cerceta mai deaproape dacă a fost prea scrupulos la cântar...

Astfel credem noi, se păstrează și drumul neted, se ajunge și ținta la care năzuim și profită și d. Honigman, — singurul lucru care-l interesează...

OCTAVIAN GOGA

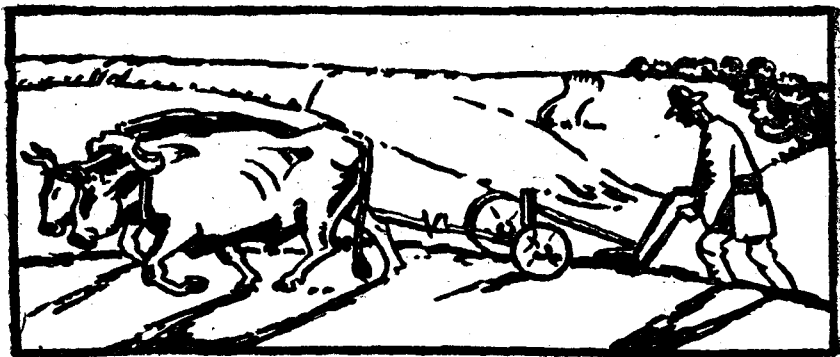
Cântă iubirea'n mine

Cântă iubirea'n mine; o inimă din raiu
Duceam cu mine-acasă în ziua cea de Maiu,
Și-aș fi voit din lume s'alung durerea toată,
Să nu mai văd în cale privire înnorată.
Aș fi 'mpărțit cu lumea pe drum și ban și straiu.
Să binecuvinteze toți ziua cea de Maiu.

Și cum în ziua ceea un înger bun în mine
Sta gata ca să facă la or'ce pas un bine,
Văzui, topiți de trudă, cum s'opinteau la deal
Să urce-o grea povară un om sărman și-un cal.
Pocnia de greutate căruța sub povară
Și ziua cea frumoasă era o zi amară
Pentru amândoi pe lume, și umărul și eu
L'am pus și-amândurora li-am ajutat la greu.

Aveam în ziua ceea o inimă cerească,
Din care dispăruse micimea omenească
Și-un vechiu dușman în cale, văzându-l m'am învins
Și după lungă vreme eu mâna i-am întins.
Aveam în ziua aceea o inimă voioasă
Și gata ca să facă viața mai frumoasă,
Mai dulce-orcui pe lume, și lumea mi-a aflat
In inima cea sfântă de-atuncia, un păcat.

G. ROTICĂ

Politica foștilor voluntari

„*Uniunea foștilor voluntari*“ a publicat deunăzi un comunicat prin care declară solemn că nu înțelege să se pună în serviciul nici unui partid politic. Am înregistrat și noi această sinceră izbucnire de revoltă față de meschinele manevre ale unor pescuitori în apă tulbure și am desprins înțelesul ei în numărul trecut al „*Țărei Noastre*“, într'o notiță de câteva rânduri.

Incidentele petrecute la Arad cu prilejul congresului foștilor voluntari aveau nevoie neapărat de un asemenea răspuns. Acolo, au apărut deodată, nedoriți și nechemați de nimeni, cunoscuții oameni de mâna întâia ai Ardealului nostru, veninoși ațățători de meserie, și au încercat să ia în antrepriză încă odată, în folosul partidului național, o manifestare de solidaritate care n'avea nimic de-aface, în nici un caz, cu urâta aventură a dlor Iuliu Maniu și Alexandru Vaida. Intempestivii scandalagii, — în rândurile cărora străluceau ca de obicei figurile dlui Sever Dan din Mociu și a părintelui Man dela Gherla, — nu purtaseră niciodată o uniformă militară, cu atât mai puțin pe aceea a armatei române, și nu-și riscase scumpa lor viață pe nici unul din fronturile de luptă, cu atât mai puțin pe acela al unei țări aliate României; într'un cuvânt, ei nu fuseseră vre-odată soldații ideii de unire ci se înfățișau pur și simplu ca mercenarii politice de separatism. Folosindu-se de mijloace consacrate astăzi printr'o repetată practică, veneau să strice fațada curată a unei sărbători frumoase, cu gesturi de mici speculanți lipsiți de scrupul, preocupați mereu să tragă micul lor profit din orice adunare de oameni cumsecade. Ceeace s'a întâmplat, se știe. Apariția celor doi gălăgioși eroi de ocazie și a complicilor lor deghizați în voluntari de ultima oră, a provocat cum era și firesc o învălmășală de strigăte și atitudini, în mijlocul căreia se auzeau din

când în când, ca un refren ridicol, îndemnuri de aclamări la adresa șefilor celor o sută dela Cluj, acoperite de protestările marei majorității a acestor buni camarazi, întruniți în amintirea unei frății de arme, în care nu intrase nicicând, nici d. Sever Dan din Mociu, nici părintele Man dela Gherla.

Astfel, congresul dela Arad s'a sfârșit, grație delicatei intervențiuni a solilor dlor Alexandru Vaida și Iuliu Maniu, într'o penibilă atmosferă de enervare, de neliniște și de desorientare.

* * *

Foștii voluntari, risipiți pela casele lor cu atâta amărăciune în suflet, primesc acum ca un fel de consolare lămurirea postumă a comitetului *Uniunii* lor, care desaprobă incidentele petrecute și înfiează, cu oarecare întârziere ce e drept, apariția indezirabilă a agenților electorali în mijlocul unei asociații cu care aceștia n'aveau nimic de împărțit. După toate cele petrecute, auzim deci rostindu-se tot mai apăsător, tot mai decisiv, această lozincă de perfectă neutralitate: — „Nu, *Uniunea foștilor voluntari* nu trebuie să facă nici o politică!“ ... Pare să fie, în aceste cuvinte, mai mult decât o ripostă la adresa unei impertinente; e ca și o profesie de credință.

Cu riscul de a nu fi imediat înțeles, vom spune că această concluzie, atât de logică și de cuminte în aparență, nu ne mulțumește. Intrucât e vorba de o *politică de partid*, se înțelege, în formele cari și le-au ales foștii voluntari pentru a continua o veche tovarășie militantă, orice contact cu frământările prezente, devine un prilej de dihonie și de ceartă. Dar, o politică, o anumită politică, este de datoria tuturor foștilor voluntari să o facă. Aceasta ar trebui să fie *politica unității naționale*, pe care în viforul războiului, ei, cei dintâi au reprezentat-o, în numele Ardealului și Banatului.

Prietenul nostru, d. P. Nemoianu, care întâmplător e și secretarul general al *Uniunii foștilor voluntari*, a avut o vorbă fericită când a botezat: *Prima Alba-Iulie*, elanul ardelenilor și bănățenilor veniți din prinsoarea Siberiei ca să se înșiruie sub porunca gestului liberator al regelui Ferdinand. Batalioanele cari se prezentau să sporească astfel puterea combativă a armatei române, aveau negreșit și un rost militar. Dar, mai presus de toate, jurământul lor în fața drapelului României, însemna un *act politic*. El se însărcinase să afirme în fața lumii întregi, o solidaritate de simțire națională, într'o clipă foarte grea pentru destinele românismului. Acolo, în colțul acela frământat de dureri al Moldovei, pe care se refugiaseră ca pe o insulă cutropită din toate părțile de valuri brăvura și încrederea în biruință a neamului întreg, loviturile dușmanului covârșitor ca număr sleise aproape cu desăvârșire forțele noastre de rezistență. În capitala, pe cât de vremelnice pe atât de brutal stăpânită de trupele lui Mackensen, apăreau gazete „românești“ cari cântau prohodul tuturor nădejdelor noastre și

se agitau bărbați de-stat ai României de eri, cari socoteau cum să utilizeze dezastrul nostru, al tuturor, spre folosul lor personal. În sfârșit, în Ardealul care ni se înfățișa când ca o neagră pușcărie, când ca un jalnic cimitir, anumiți fruntași, — aceia pe care sunt îndemnați foștii voluntari să-i zeifice astăzi, — făceau pe rând umilitoare declarații de loialitate vrășmașilor noștri neîmpăcați.

Glasul adevărat al tuturor dorințelor înăbușite în inima popoului nostru s'a rostit atunci din zecile de mii de piepturi desfăcute în fața morței, cu gândul acasă la cei cari nu puteau vorbi.

Foștii voluntari ardeleni și bănațeni din Moldova, din Italia sau din Franța, au fost într'adevăr ante-mergătorii adunării naționale dela 1 Decembrie 1918, avangarda îndrăzneată și glorioasă a *ideii de Unire* care a pășit cea dintâi pe câmpul isbândeii, așa după cum, eroinic, avea să fie sortită jertfei de a nu se mai întoarce nici odată la căminul părăsit, dacă soarta atâta vreme vitregă cu noi s'ar fi așezat încă odată împotriva noastră.

* * *

Adunați și astăzi laolaltă de ecoul aceluiaș avânt, de amintirea aceluiaș ceasuri amare, de fiorii aceluiaș așteptări, acești stegari ai unității naționale în zile de grea cumpănă, nu pot reprezenta o obișnuită comunitate de ajutor mutual, o banală citadelă de interese similare. Tot ceea ce i-a apropiat altădată, înfățișează cu mult mai mult decât firma unui institut de credit pe acțiuni sau pretextul unei agreabile societăți cu scop cultural. Nu. Foștii voluntari atât de strâns legați de sbuciumul unui trecut care merită să fie socotit ca un patrimoniu comun, au de apărut de aici înainte o *tradiție* a lor. Întrucât ei se simt apropiați, pe deasupra animozităților cotidiene, pe deasupra prieteniiilor întâmplătoare, și întrucât ei vor să prelungească dincolo de cadrele ostășești o camaraderie întemeiată pe o credință, drumul pe care au de mers li se deschide înainte larg și cuprinzător. Nici odată ziua de ieri n'a arătat mai limpede datoria zilei de mâine. Nici odată o mai luminoasă continuitate de acțiune nu s'a împletit în fața noastră. Nici odată o concluzie n'a fost mai clară și mai imperativă. Purtătorii de cuvânt ai speranței noastre în clipe de restriște, ar fi cei dintâi chemați să se facă ostașii — tot voluntari și aici! — ai *ideii naționale*. Din rândurile lor ar fi să isbucnească mereu ca o flacăra vie, poruncitoarea protestare încărcată de tot prestigiul gestului de altădată, împotriva oricărei ofense adusă crezului lor, în aceste vremuri când nu se poate spune că toate roadele pentru cari am sângerat, și-au grămădit belșugul în hambarul obștesc. Din rândurile lor ar fi să vedem răsărind voința fermă de a fortifica, pe toate căile, contopirea sufletească a tuturor provinciilor românești. Cei mai mulți dintre ei au ascultat de-aproape bătând pulsul câmpiilor basarabene, au văzut încordându-se hotarele moldovenești, au simțit pe-aproape suspinul satelor bucovinene, au privit cum mureau regimentele mun-

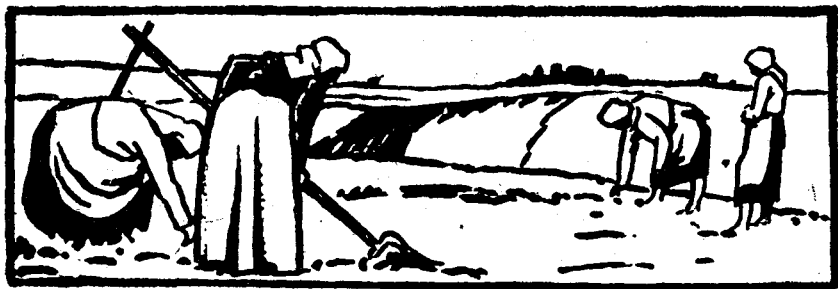
tenești, și înțelegătoarea lor inimă ardelenescă, a știut să frământă încă de atunci, din lacrimi și din sânge, prețiosul ciment care încheagă în ciuda granțelor dărâmate pe fii aceleiaș Români. Atâtea asperități, atâtea prejudecăți, atâtea neînțelegeri, și, mai cu seamă, atâtea rele intenții și acțiuni vinovate s'ar topi la focul acestor aduceri aminte...

* * *

Ar fi aceasta, *o politică*? Se înțelege că da. Politica tuturor conștiințelor cari se desprind din realizarea unui ideal secular. N'ar fi, desigur, politică de partid. Dar, foștii voluntari ar trebui să se hotărască s'o urmeze, dacă doresc ca din tot ceace-i mai leagă încă, să rămână și altceva decât un regulament, o insignă la chiotoare, cum poartă societățile sportive, și, pe de-asupra, bineînțeles, solemnul, protocolarul, inevitabilul comitet central!...

ALEXANDRU HODOȘ

Sălciile

Urât mi-a fost pururea neamul acesta de copac. Oare de ce? Este o salcie căreia i se zice plângătoare, și poate să și fie ceva trist în plecarea crengilor ei prelungi și stufoase, — dar eu nu vreau să zic de aceasta. Cea de care mi-e mie silă, e cea țațoasă și zdrențoasă, care din trupul scorburos svârle nuele obraznice în sus, par'că ar fi înfipte într'un trunchiu de noroiu. Este cunoscută pilda caprei râioase, care coada tot în sus o ține; astfel și salcia buboasă, aruncă semeață în văzduh crăcile-i mai adesea jerpelite, în totdeauna lăbărtate, fără vânjoșie și fără frumusețe.

Mie îmi sunt aminteri dragi copacii, și nu mi-aș putea închipui lumea fără ei, cum nu mi-aș putea-o închipui fără oameni. Dar după cum nu toți oamenii îmi sunt la fel de dragi, așa nici copacii toți.

Cum o să cuprind eu, cu aceeaș putere de prețuire și iubire în sufletul meu, bradul cel falnic, distins și nobil în forma și atitudinea lui, cu fagul prolix și banal, care-l năpădește pe acela, cu creșterea lui pripită, alungându-l spre un refugiu tot mai înalt și mai singuratic? — sau stejarul sombru și maiestos, cu arșarul șubred ori cu poplul tremurând par'că și de teama unei adieri? — nucul cu umbra largă și răcoroasă, alături de zarzărul pipernicit și firav, cu fructele multe fără de gust și fără de preț? — Și câte asemănări de-acestea aș mai putea să mai înșir, dacă aș sta să mă mai gândesc la câte sunt ele, între arbori și între oameni.

Dar ați băgat de seamă și lucrul acesta, că un copac cu cât e mai urât și mai netrebnic, cu atât mai mult pare-că ți se vără în ochi și în suflet, cu atâta se răspândește peste tot locul, te întâmpină unde nu-l dorești, răsare unde nu-l aștepti, te împiedeci de el unde și când tocmai ai aștepta altă priveliște ochilor și altă desfătare sufletului? — Așa și sălciile acestea mă întâmpină de-alungul drumului, la dreapta și la stânga, în șiruri rânjite, bătându-și pare-că joc de sila ce-mi cășunează. Când am crezut că am scăpat de priveliștea lor dezolatoare,

și îmi mai odihnesc ochii măcar pe haina albă, frumos strânsă și rotunjită, a unui mesteacăn, pe verdele închis și bogat al unui frăgar, pe frunza lată cu reflexe argintii a unui teiu, sau pe silueta dreaptă și elegantă a unui paltin, — atunci deodată reîncepe șirul scorburoaselor trunchiuri cu împănarea nuelelor sălbatec crescute și a frunzelor sărace, palide și înguste.

Emblema sărăciei, a neîngrijirii, a desnădăjduirii de mai bine și mai frumos, — astfel îmi apar mie copacii aceștia mulți și nesuferiți. Sunt și ei o alcătuire a firii, și-și vor fi având rostul lor, — se poate; ca mărăcinii, ca neghina în grâu, ca bălăriile, ca și cucuta sau alte sătatea buruene proaste.

Își vor fi având rostul lor în lume și atâția oameni la cari te uiți și-ți vine să-ți zici: Da'cu ăsta de ce-a mai încurcat Dumnezeu lumea?... — Nu putem noi să le știm toate, de-aceea ne sfătoșim așa, dând cu socoteala una sau alta, întrebându-ne unii pe alții, învoindu-ne adesea, nimerind-o mai rar, și mulțumindu-ne nici odată. — Dar judecăm după mintea și simțirea pe care o avem, și acestea de multe ori nu vor să se împace cu lucrurile cum sunt, — și dacă n'ar fi dorința să le vedem și să le mai știm și altfel, puțin farmec de traiu ar mai fi pentru noi în lumea aceasta.

Este o vorbă pe care a spus-o odată unul, — sau ar fi putut s'o spună. Venind la dânsul un nevoiaș să-i ceară un ajutor pentru traiu, l-a descusut în toate chipurile, să-i deslușească nevoia. Acela a spus una și alta, a îndrugat în dreapta și în stânga, — iar când a văzut că n'are altă puțință de încredințare, a sfârșit cu un argument ce i s'a părut lui mai tare decât toate: — Apoi trebuie să trăesc și eu! — La care, celălalt i-a răspuns, după încredințarea ce și-a făcut el la urma urmelor: — Nu văd trebuința.

Este crud acest răspuns, da. Dar poate să fie foarte drept. Natura m'a creiat, — sau Dumnezeu, — deci trebuie să trăesc... Nu văd urmarea. Natura sau Dumnezeu te-a creiat, dar trebuința să trăești trebui s'o justifice tu. Nimica nu este creiat ca să dureze de-apururi, ci totul este creiat ca să dureze atât cât poate să-și afirme rostul lui în armonia creațiunii.

Să ne întorcem la sălcii. Aud glasuri: Dar ele nu slujesc la nimica? Nuelele acelea pe cari le reped în fiecare primăvară din trunchiul strâmb și scorburos, nu slujesc ele la garduri, la coșare, la unele și altele nevoi ale gospodarului? — Da.

Dar trebuie să fie numai decât salcia care să le dea? Nu se găsesc nuele și aiurea, nu poate să ți le dea alt copac, sau tufiș, poate mai mlădioase, poate mai trainice?...

Alte glasuri aud: Stărpirea vrei a unui copac, — cu ce drept? Putem noi, oamenii, să pretindem să se suprimă ceva din natură?...

Nu. N'avem acest drept; noi nu putem să cerem suprimarea din natură nici a fânțarilor, nici a purecilor, nici a ploșnițelor, nici a firilor, asemănătoare cu toate acestea, și cu altele dintre oameni; — și cu toate astea vedeți: se suprimă soiuri de plante, soiuri de animale și fără drept, — și chiar fără socoteală.

Falnicul soiu al cedrilor nu este el oare aproape stârpit? Și dintre viețuitoare nu este suprimat soiul acelui zimbru „sombrou și regal“, care a dat Dumnezeu să mai trăească doar ca simbol într'un colț de marcă a împărăției românești?... Dar acel pilduitor de arhitectură care a fost castorul, mai ființează el pe-undeva? Nu l'au distrus, pentru îndestulare de neroade deșertăciuni, negustori de blănuri frumoase și trainice, — vezi-le acuma trăinicia!?...

N'avem dreptul tuturor acestor distrugeri, — nu-l avem. De unde ni l-am luat?...

Și n'o să ni-l putem oare lua pe acela de a distruge, de a suprima, de a stârpi, urâciunile din calea noastră?...

Vedeți: Zic: „Din calea noastră“... Nu rog desființarea, cu totul, a sălciilor. Mă plec cumințeniei acelora ce văd folosul lor în producerea de nuiete pentru garduri și în întărirea malurilor de gârle și părae... Dar zic: Să rămână acolo la marginea de gârlă, la locul lor. Să nu mi se lăfăiască pe drumul pe care merg, și căruia îi cer umbră osteneții și desfătare ochilor mei. Acolo voi să văd podoaba cea frumoasă a firei, din care am dreptul să-mi aleg, pe cea mai aleasă.

Tăiați sălciile și aruncați-le departe din drumul vostru. Se vor prinde ele undeva, căci soiul acesta n'are nevoie de multă îngrijire ca să se prindă. Dar pe drumul pe care mergeți, îngrijiți soiurile nobile, și nu vă uitați la osteneală, căci răsplătită înmiiit are să fie ea sufletului vostru!

ION GORUN

Crepusulul țărănismului

Nu e vorba iarăș, de sfârșitul domniei agrariene din Bulgaria. Acolo, acest capitol al frământărilor interne s'a încheiat repede, aplicându-se o cunoscută și drastică rețetă balcanică. Stamboliisky a fost ucis fără multe forme, chiar și fără judecata sumară care a trimis la moarte pe miniștrii filogermani ai Greciei, și rezistența „gărzilor verzi“ a fost imediat înfrântă pretutindeni. E treaba vecinilor noștri de peste Dunăre, să găsească acum formula de guvernământ, care să înlocuiască o dictatură atât de ușor înlăturată și să pună capăt incertitudinii prezente.

Evenimentele dela Sofia au avut însă răsunetul lor la București; lumea s'a simțit îndemnată să stabilească anumite asemănări și soarta tragică a lui Stamboliisky a fost trecută, ca o amicală pildă, pe dinaintea dlui Ion Mihalache. Analogia era firească. Prăbușirea țărănismului bulgar apărea ca un avertisment. O cârmuire brutală rezimată pe temeiul „luptei de clasă“, care este și piatra unghiulară a catehismului partidului țărănist dela noi, se prăbușise fără mari sguduiri, ca o dovadă că nici populația dela sate nu se grăbise să-i sară în ajutor, vărsându-și sângele pentru a o apăra. Nu se putea deci, ca din această înfrângere definitivă de peste graniță a unor concepții înrudite, să nu urmeze o evidentă demoralizare în tabăra tovarășilor de credință a celor înfrânți și o satisfacție triumfătoare în rândurile adversarilor. Comparația era covârșitoare.

Iată pentruce divergențele cari mocneau de mai multă vreme în sânul partidului țărănesc dela noi au ieșit dintr'odată la iveală; deosebirile de vederi s'au accentuat tot mai mult și glasuri hotărâte se ridică de pretutindeni criticând aspru conducerea actuală și cerând imperios o nouă îndrumare. Neînțelegerea a mers atât de departe, încât s'a anunțat de curând cu surle și cu tobe ținerea unui congres al nemulțumiților, unde ar urma să se dea un categoric vot de blam căpeteniilor țărăniste cari „au alunecat prea mult pe panta metoadelor vio-

lente". Numele *frondeurilor* nu interesează prea mult. Ei sunt, după cât se spune dnii Simion Mehedinți, Stan Morărescu, N. Rioșanu, C. Spăneșteanu, dar ar putea să fie și alții. Ceeace rămâne demn de a fi luat în seamă este însăș această acțiune de renegare a doctrinei mărturisite până acum; refuzul de a organiza partidul țărănist ca un *partid de clasă*. De aci, se înțelege, frământări neîntrerupte, dușmăanii declarate și pregătiri de luptă în câmp deschis între slujitorii aceluiaș steag. Rezultatul final al acestor sbuciumări nu va întârzia să apară. Până atunci înregistrăm fenomenul, și ne silim să-i găsim o justificare.

Criza actuală din partidul țărănist n'a fost provocată exclusiv de eșecul iremediabil al mișcării agrariene din Bulgaria. Acesta a fost, cel mult, supremul semnal de alarmă, pretextul pentru lichidarea unei situații neclarificate timp îndelungat. Țărănismul în România, cum s'a mai spus în paginile acestei reviste, a suferit dela început de un defect congenital. Germenele descompunerii trebuie căutat cu alte cuvinte în însăș structura organică a acestei grupări politice. Am putea adăuga acum, ca o ilustrare rezumativă, că partidul țărănist în România s'a născut dintr'o confuzie electorală, a trăit dintr'o supralicităție politică și se prăpădește dintr'o dezorientare programatică.

Confuzia electorală grație căreia s'a născut datează din timpul primelor alegeri de după război. În păturile largi ale țărănimii din vechiul Regat, chemată pentru întâia oară să joace un rol politic precumpănitor, fierbea atunci într'adevăr, o irezistibilă dorință de a rupe cu trecutul, și un violent ostracism se abătuse asupra așa numitelor partide istorice, care guvernaseră țara vreme de o jumătate de veac. Toată această nevoie de prefacere a vieții noastre publice se strânsese însă la olaltă și făcuse zid în jurul generalului Averescu, a cărui popularitate aproape legendară simboliza nădejtile noi ale satelor noastre. Nimeni nu mai tăgăduiește acum acest adevăr, care caracterizează întreaga stare de spirit a mulțimei din vechiul Regat la sfârșitul anului 1919. S'a întâmplat totuș ca d. general Averescu, neîncrezător în imparțialitatea guvernului „neutr” chemat să prezideze acele alegeri pentru Constituantă, nu s'a prezentat în fața urnelor. Cât de temeinică a fost suspectarea de-atunci, o dovedește astăzi prezența dlui general Văitoianu în fruntea ministerului de Interne, slujind de astădată pe față partidul liberal. S'a spus că această abținere a însemnat o greșală politică. În orice caz, chiar dacă ar fi așa, acestei greșeli își datorește existența sa partidul țărănist, ai cărui candidați, cerând voturile țărănimii în câteva județe, au pătruns în Parlament ca exponenții unui curent, pe care nu-l canalizaseră decât întâmplător, în lipsa reprezentanților lui legitimi. E în afară de orice îndoială, că dacă d. general Averescu ar fi participat la alegeri, toate voturile rătăcite astfel, s'ar fi concentrat pe listele „Ligei poporului”; ba e mai mult ca probabil ca „țărăniștii” nici nu s'ar fi înfățișat înaintea alegătorilor.

Peste un an și jumătate, e drept, partidul țărănist s'a încumetat să lupte și împotriva partidului poporului, mulțumită căruia trăia, dar nu e pentru prima oară când „ersatz”-ul pretinde să înlocuiască pro-

dusul veritabil... Atunci, ca să-și justifice mai departe rațiunea. lui de a fi, partidul țărănist a luat asupra-și desagreabilul rol de supralicitor al împrăștiării. Intocmind între timp un proiect oșebit de reformă agrară, întreținând toate temerile, ațâțând orice neîncredere se ivea, făcând făgăduieli cari mergeau până la oferirea în mod gratuit a tuturor moșiilor, acești agitatori de ocazie ai problemei rurale dela noi au răspândit neconținut povestea cu „ciocoi” cari nu se lasă expropriați și cu „oligarhia” care nu va da niciodată țărănilor pământul atât de mult așteptat. Două campanii electorale au trecut așa, în plină speculă politică asupra reformei agrare. Pela toate răspântiile apăreau semănătorii de îndoială și de ură, cu gândul foarte practic de a culege în urmă voturi. Ei strigau împotriva guvernelor înșelătoare, vândute marilor proprietari, împărțeau ogoare și dăruiau munți întregi, improvizau, în câteun colț de cârciumă sau de lângă cârma automobilului, ingenioasa teorie a pământului lăsat de Dumnezeu tuturor, ca și aerul, ca și apa... Pe ici, pe colo, operația reușea, și votații naivi puneau nepriceputa ștampilă peste „secera” adeimenitoare, acordând astfel sufragiile lor demagogiei, în țesătura căreia nu reușeau să deosebească interesata urzeală. De fapt însă, trâmbișatul proiect de reformă agrară al țărăniștilor, o copie fidelă a unui proiect mai vechi prezentat în Camera dela Iași, nu dădea în stăpânirea plugarilor mai mult pământ decât legea prezentată de către guvernul prezidat de d. general Averescu. D. Ion Mihalache nu iscălise o reformă mai îndrăzneală sau mai darnică, decât d. C. Garoflid. Erau aceleaș principii fundamentale, cu mici deosebiri de amănunt, pe cari nu se sprijinea un mecanism deosebit al legii și cari nu realizau o altă deslegare a întregii chestiuni. Nu erau nici latifundii pulverizate până la ultimul petec de pășune și nu erau nici loturi gratuite, distribuite în dreapta și în stânga, oricui se gândește se ceară. Studii comparative s'au făcut destule, și cu o specială pricepere, pentru a dovedi că celebra „lege Mihalache” era, în foarte multe privințe, mai sgârcită și mai nedreaptă cu viitorii împrăștiari, decât toate celelalte.

* * *

Acțiunea de supralicitație asupra reformei agrare a trebuit se înceteze însă, din momentul în care Parlamentul trecut a încheiat, spre mulțumirea tuturor acest important capitol de legiferare, menit să dea cu totul altă înfățișare stărilor economice și sociale din România întregită. Partidul țărănist s'a văzut dintr'odată suspendat în aer. Trăise în decursul a două legislații din exploatarea unor așteptări cari se realizaseră acum aproape în întregime. În ziua când s'a tras brazda în pământul celui dintâi sătean pus în stăpânirea noiei lui gospodării la Gurbănești, o grea și primejdioasă epocă de instigații și de frământări, a fost înmormântată.

Din momentul acela, conducătorii țărănismului, deposezați de o prețioasă platformă politică, au pornit în căutarea unei doctrine. D. C. Stere a răsfoit cu de-amănuntul circulările comuniste ale lui Zi-

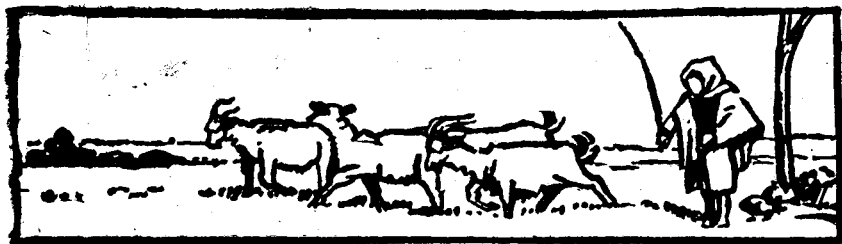
noview, d. Virgil Madgearu și-a pus la contribuție cunoștințele sale de economie politică, d. dr. Lupu a presărat pe unde a putut condi-
mentul nervozității sale personale, — și din toată această contribuție
s'a zugrăvit o firmă nouă: „*Lupta de clasă!*“ În ultimul congres ți-
nut la Iași s'a adoptat această lozincă, și un program a fost lansat,
pentru lămurirea opiniei din țară.

Acest program, se afirmă, provoacă astăzi cunoscutele neînțele-
geri. Dar neînțelegerile, — sau mai bine zis *neînțelegerea* durează mai
demult. Căci, partidul țărănist ambiționa pe deoparte să poarte la
sate stăgagul unui război de clasă, dar, pe de altă parte încheia tovă-
rășii cu anumite elemente orașenești dintre cele mai suspecte. Dorea
să canalizeze revendicări rurale, fără să știe bine sub ce formă, dar
își lua ca aliat pe d. Adolf Ștern. Se silea să-și întocmească o dogmă
agrariană, dar nu se putea abține de a nu cocheta cu anumite tendințe
internaționaliste, lăsate fără stăpân după distrugerea mișcării comu-
niste dela București. Voia să prinde rădăcini în straturile adânci ale
poporului și organiza pantahuze peste Ocean, acceptând să fortifice
puterile acestui soi într'adevăr „sui-generis“ de țărănism, cu dolarii,
mirositori a altceva decât o opincă, ai dlui Samuel Goldstein dela
Filadelfia..

E oare de mirare, că în asemenea condițiuni de promiscuitate,
asistăm la crepusculul acestei apariții politice de după război, pe care
d. Mihalache vrea s'o apere acum cu „ciomagul sacru“ în mână, și
evident cu frumoasa sa cămașe musceleană răsfirată ca un drapel?
Țărănimea nu primește, evenimentele din Bulgaria au arătat-o, să se
solidarizeze cu turburătoarea „luptă de clasă“ pe care n'o poate pri-
cepe, nici când i se ofere rețeta simplistă a ofensivei împotriva orașelor.
Cu atât mai puțin se va lăsa târâtă spre o astfel de mișcare, alături
de dnii Ștern, Goldstein și ceilalți patroni ai „agrarienilor“ noștri.

Acest lucru se pare că a fost priceput și în rândurile partidului
țărănist. Normalitatea reintră și aici în drepturile ei. Incetul cu încet,
configurația partidelor politice din România se limpezește. E un
proces pe care-l urmărim în liniște, siguri de triumful bunului simț
tradițional al neamului nostru.

MOISE NICOARĂ

Li, li, li....

Nu-s prieten al jocului.

Nu pot pricepe: ce înțeles are să sară omul ca un țap și să facă șaptezeci și cinci de kilometri pe noapte, cum a calculat un mare adversar al jocului. Mă mir, cum nu pot să gust oamenii farmecul muzicii și fără să bată din mâni și picioare?

Cele noăzeți și cinci de neajunsuri ale jocului de-altcum le văd cu ochii în propria mea familie. Am cinci fete nemăritate, cari nu vreau să-mi urmeze principiile. Așa, apoi, prea cunosc pe toți neguțătorii de ghetete...

Astăvară, pe la Sânzieni, a trebuit să duc pe cele trei mai mari la o petrecere în oraș. M'au calicit de-abinelea. M'am întors acasă mai ostenit ca ele, măcar că... eu n'am jucat, Doamne ferește. Dar... am plătit.

După două zile s'a început secerișul și m'am dus cu secerătorii la câmp. Am dus cu mine și „Morală” lui Lehmkul. Voiam cu o cale să mă pregătesc pentru predica ce-aveam s'o rostesc Dumineca viitoare în biserică.

Erau opt fetișcane, ca de cincisprezece, șaisprezece ani și o babă. Secerau spicele de grâu tot cântând și mai făcând câte-o glumă pe socoteala bătrânei. Iar eu, tolănit pe miriștea *proaspătă* am deschis cartea.

Citeam frumoasele principii de morală creștinească și din când în când aruncam câte-o privire către secerătoare, prinzând câte-o vorbă două din cântecul lor trăgănat.

— Li, li, li, frunza viii,
Dulce-a fost gura badii...

Vedeți, nu prea era potriveală între cântecele lor și lectura mea. De-odată uneia îi căzu broboada din cap.

— Vai, Lino, — făcu vecină-sa, — ce păr scurt ai! Și ce cosiță lungă aveai odată!

— Mi-a căzut părul, — oftă Lina ridicându-și broboada, — când am fost bolnavă de lingoare... Dar iar o să-mi crească....

— Doamne, cum aș vrea, — adăogă alta, — să am și eu păr mare!

— De ce?

— Să merg la horă în capul gol și când joc... să-mi fluture cosița în vânt....

Mi-am înfundat repede ochii în carte.

— Iarăși afurisitul de joc, — îmi ziceam, mușcându-mi buzele. — Și broaștele astea, nu pot să-și găsească alte povești?

Nu, firește. Așa-i firea fetișcanelor, când sunt ele între ele vorbesc, ori despre joc, ori despre... măritiș.

Instinctiv am întors câteva file în carte și am ajuns la capitoul „Despre joc“. Lehmkul e puțin mai liberal ca mine în ce privește jocul, (el n'a avut cinci fete), dar în linii generale ni-se unesc totuși părerile.

Așa-i, — mi-am zis după citirea unei pagini, — aruncând fetișcanelor o privire triumfătoare. O să predic Duminecă împotriva jocului. Să cunoască toată lumea deșertăciunea acestei patimi...

Citeam într-una și meditam asupra celor citite, reamintindu-mi uneori și câte-un episod din viață...

De-odată fetișcanele se puseră pe chiuite.

— Uiuu pe dealul gol,

Că mireasa n'are țol,

Dar îi face mirele,

Când va tunde cânele...

Era cunoscuta chiuitură dela toate ospețele. Mai chiuiră și alte chiuituri, păcat că eram și eu de față, altcum, ar fi chiuit și despre popă... Chiuiră însă despre bătrâna, încât o scoaseră chiar din sărite.

— Doamne, buiace mai sunteți, — le strigă mânioasă. — Dar... o să vă astâmpărați voi odată...

-- Știiți, fetelor, — grăi Lina prefăcându-se că nu aude vorbele bătrânei — când o fi să se însoare Mitrea nost, iacă, așa o să chiuiu...

Și, chiui una și mai năzdrăvană.

Bătrâna zâmbind o măsură cu privirea:

— Și dacă vei fi și atunci tot fată?...

Nu i-a răspuns. La ospețe fetele nu chiuie, numai nevestele. Mitrea era fratele ei mai mic, până la ospățul lui avea să curgă încă multă apă pe Crișuri și totuși...

Își puse capul în pământ și rămase așa gânditoare. Vorbele bătrânei puseră capăt chiuiturilor, pe toate le muncia acum acelaș gând...

— Oare, să nu fie măritate pe-atunci?...

Mă uitam cu mulțumire la bătrână și îmi venia să-mi bat pumnii, așa, ca să mă vadă fetișcanele. Apoi citii mai departe și încă... tocmai despre datoria părinților, de-a nu-și lăsa fetele prea de timpuriu la horă.

— Lino, — isbucniră fetișcanele toate de-odată, de ce n'ai venit la clacă la primarul?

— Nu m'au lăsat ai noștri, le răspunse Lina cu tristeță. — Eu nu de mult am scăpat de boală.

— Vai, tu Lino, cât am jucat! — reluă una bălaie.

— Cum? Ați jucat? — întrebă Lina mirată.

— Am jucat! Cât am vrut noi! N'au fost fete mari la clacă, și feciorii au fost siliți să ne joace pe noi....

— Vai, tu, bine a fost, — strigară toate de odată. Credeai, că crapă pământul sub picioarele noastre. Vai, bine-a fost!

Le ascultam năuc. Ochii strălucitori, expresia de fericire ce se în-
tipărise pe fața lor, nu-mi făceau bine. Fără să vreau, am închis cartea.
Și mai târziu am deschis-o în alt loc: la „datoria creștinilor de-a
mângăia pe cei bolnavi“....

Pe la toaca cea mică m'am dus până acasă. Fata cea mai mare
ședea pe prispa casei și povestia cu cea de-a doua. Când m'au văzut
au roșit amândouă și au tăcut de-odată...

Dar... le-am ghicit subiectul convorbirii. Și-au mai povestit odată
impresiile dela petrecere, desigur. Poate tocmai când m'au văzut le-a
amorțit pe buze:

— Vai, bine-a fost!

* * *

În Dumineca următoare n'am predicat împotriva jocului, ci mi-am
ales alt subiect....

Dar am rămas acelaș dușman înfocat al jocului. Mai ales când
cumpăr... cinci perechi de ghete de-odată...

O să-mi schimb vre-odată opinia?

Poate...

Dar numai..... după ce îmi voi fi măritat toate fetele...

SEPTIMIU POPA

Eterna încurcătură balcanică

Lucrurile par a nu se putea niciodată potoli în Balcani. Deunăzi, Grecia a fost teatrul unor sângeroase turburări interne, cari nu s'au liniștit complet nici acum. Astăzi Bulgaria urmează exemplul loviturii revoluționare, și se aruncă din nou în necunoscut. Frământata peninsula e sortită la permanentă sbuciumare: pacea ei e veșnic amenințată.

Dacă ar fi să ascultăm comentariile cari se fac în jurul celor petrecute la Sofia, ar trebui să considerăm căderea lui Stamboliiski ca o gravă amenințare a actualelor relațiuni de relativă liniște între națiunile vecine de dincolo de Dunăre. Văzut sub unghiul preocupărilor de politică externă, noul guvern bulgar ar constitui o bine desemnată acțiune iredentistă instalată la conducere cu gândul ascuns al revanșei. După „Ungurii cari se deșteaptă“ iată-ne și în fața „Bulgarilor cari se trezesc“...

Indicile cari au determinat o asemenea caracterizare a situației au fost în deajuns vânturate prin presă. A părut suspectă dela început cooperarea la răsturnarea dictaturei țărăniste a gărzilor naționale macedonene, al căror rost, după cum se știe, este eliberarea Macedoniei „bulgărești“, ajunsă sub stăpânire sârbească. Guvernul din Belgrad a privit de altfel lucrurile foarte serios: el a trimis Bulgariei un avertisment cât se poate de limpede și a refuzat până acum să recunoască noul guvern dela Sofia. Temerile sunt ușor de înțeles. Serbia bănuiește că de desubtul schimbărilor interne se ascunde o intenție agresivă față de actuala ordine de lucruri din Balcani. Iată pentru ce, s'a pomenit destul de stăruitor de unele urzeli cari ar avea ca scop readucerea fostului țar Ferdinand de Coburg și a impresionat cu totul neplăcut părerea prea bună pe care fostul prim-ministru Radoslovoff a manifestat-o față de noul guvern bulgar.

Poate temerile sunt exagerate. În orice caz necunoscutul care plutește asupra Bulgariei reînvie legitime întrebări și reale temeri.

* * *

Ori cât de odios va fi fost pentru ai lui, regimul aspru și

temerar al dispărutului Stamboliiski, trebuie să recunoaștem, și lucrul s'a mai spus, că politica externă inaugurată de acesta îi asigurase reale simpatii dincolo de hotare. Bulgaria, iscăind prin Stamboliiski tratatul de pace dela Neuilly, și, mai ales, angajându-se să-l respecte și să-l execute cu sinceritate, îndepărtase o însemnată grijă din preocupările Apusului, complect obsedat de încordarea franco-germană și în destul de plictisit de noua complicație provocată de victoria lui Mustafa-Kemal asupra Greciei. Peninsula balcanică fusese totdeauna o „fiară neagră“ a politicii europene, cazanul mereu în fierbere, terenul veșnic frământat de cutremure amenințătoare. Deci, atitudinea pacifistă a Bulgariei era un punct câștigat în echilibrul rău deranjat al acestui colț oriental din Continent. Puterile marelui Antante, cași popoarele învecinate, răsufiau ușurate și opera de consolidare a rezultatelor războiului părea că se închiagă definitiv. Așa se și explica buna situație financiară mondială a Bulgariei. În vreme ce rezistența Germaniei în fața tratatului dela Versailles aducea ruina valutară, poate voită, a *Reich*-ului, „leva“ bulgărească se ridicase chiar deasupra cotei internaționale a leului românesc. Și bărbații politici ai Antantei, punând față în față situația Bulgariei cu a Germaniei, stabileau comparații elocvente între rezultatele la cari au ajuns: o țară care se supunea în mod loial condițiilor de pace, și o alta, care căuta în permanentă să le eludeze.

Va continua guvernul de acum al Bulgariei aceeași politică externă cași dictatorul pe care l'a dat morței?

Asigurările de prietenie curg, se înțelege, de pretutindeni. D. Calcoff, noul ministru de externe al Bulgariei este fostul aghiotant al regelui Boris. Iată o ciudată pregătire specială pentru postul pe care-l ocupă acum: nu e de mirare că și din această privire s'au tras concluzii suspecte. Dar, d. Calcoff s'a grăbit să declare că „Stamboliiski n'a fost un adevărat pacifist“, că el nu era decât un „instigator“, și, bineînțeles, că „actualul guvern bulgar ține să trăiască în strânse legături de prietenie cu vecinii, în profitul general al popoarelor balcanice, iar Bulgaria își va respecta toate obligațiunile luate prin tratatele de pace și toate celelalte convențiuni cari provin din aceste tratate“.

Cu toate acestea, spiritele nu sunt liniștite. Ziarele din Belgrad merg până acolo încât cer o intervenție militară a micii Antante în Bulgaria, dacă aceasta nu va demobiliza imediat toate trupele supra-numerare pe care le-a înarmat sub pretextul loviturii revoluționare. Ba, ziarul oficios al guvernului kemalist „*La Nouvelle Turquie*“, vorbește pe față de „un nou război în Balcani“, pomenind despre o „cooperare între Jugoslavia și România împotriva Bulgariei“.

Aceste sunt, se înțelege, știri imaginare. Și România și Jugoslavia privesc deocamdată frământarea din Bulgaria ca o chestiune internă, în care orice amestec e inutil.

* * *

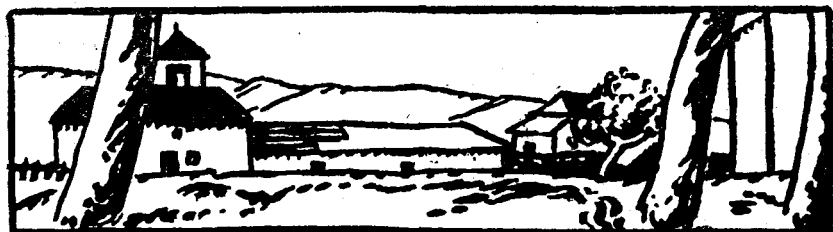
În Balcani clocotesc însă din nou motive de nesiguranță. De luni

de zile, conferința dela Lausanne încearcă să lămurească încurcătura din Tracia. Ședințele se înșiruie, una după alta, discuțiunile se pierd în amănunte, propunerile și contra propunerile se încrucișează, dar nu s'a cules până acum nici un rezultat pozitiv. Cu arma la picor, Grecia și Turcia se pândesc, așteaptă ceasul potrivit și ostilitățile pot să reînceapă dintr'un moment în altul. Dela Adrianopol la Mossul miroase persistent a praf de pușcă. Această proaspătă încurcătură, a Bulgariei, vine să completeze decorul. Acum, dela Dunăre până la marea Egee plutesc nori nelămurii și se sbat furtuni încărcate de surprize.

Încă odată, soarta acordă României sarcina de a veghia, păzind ordinea și siguranța europeană la poarta Orientului. În mijlocul valurilor schimbătoare stăm aci, ca singurul reazim fix, calmi, încrezători și cumpătați în mișcări. E o atitudine neprețuită de înțelepciune, care ar merita, fără îndoială, o recunoaștere mai dreaptă din partea marilor noștri amici din Apus.

GRONICARUL CARPAȚILOR

Scriitorii vechiului Regat și Ardealul

— Ardelenii în romanele lui Duiliu Zamfirescu —

Dacă s'ar ști în Ardeal cu câtă căldură au vorbit totdeauna scriitorii mari din vechiul Regat despre românii de dincolo de Carpați, neînțelegerea de astăzi dintre frați s'ar micșora mult de tot. Dacă este un domeniu unde cu adevărat n'au existat hotare între români, acela este domeniul literar. Dela origine și până astăzi scriitorii români din toate ținuturile s'au dezvoltat cu un singur scop, ca în cel mai unitar stat politic, deși românii și l-au făcut pe al lor abia de cinci ani.

Am putea să luăm numai exemplul marelui poet și prozator român Duiliu Zamfirescu, mort acum doi ani. Duiliu Zamfirescu este romancierul nostru consacrat, autor al seriei îndeaiuns de cunoscute „Viața la țară“, „Tânase Scatiu“, „In războiu“, „Indreptări“ și „Ana“. Vrând să dea literaturii românești romanul pe care până la el nu-l avea, Duiliu Zamfirescu și-a pus problema viitorului neamului său și a urmărit să-i întrupeze artistic soluțiunea în seria de romane mai sus citată. Nu poate fi mai serioasă problemă ca aceasta pentru un popor.

Duiliu Zamfirescu, deși din vechiul Regat, găsea că românii dintre Carpați, Dunăre și Prut nu pot garanta și asigura viitorul neamului românesc. Între ei singura parte sănătoasă sunt urmașii vechiului proprietari de pământ. Aceia își iubesc țara, fiindcă din moși-strămoși își iubeau pământul, moșia. Acest element sănătos, trebuia însă și el altoit cu sânge nou, tânăr, ca să ia asupra-și apărarea și pregătirea viitorului unui neam de noblețea și de însemnătatea noastră. Știți de unde trebuie luat sângele acela nou și curat? Din Ardeal. Și atunci Comăneșteanu, cel din urmă vlăstar al unei familii vechi, cinstite, cu-cernice, patriote din vechiul Regat, ia de soție pe Porția Lupu, fiica poefului ardelean Moisi Lupu. Așa începe romanul „Indreptări“ al IV-lea din serie, ca să trateze apoi numai despre Ardeal și ardeleni, despre frumusețile Ardealului și ale sufletului ardelenesc. Au cunoscut românii de peste Carpați acest roman? Prea puțini, acei cari se puteau ascunde de vigilența rău înțeleasă a profesorilor și polițiștilor unguri.

Fiindcă acesta e răul cel mai mare ce ni l-au făcut străinii: ne-au oprit să ne cunoaștem.

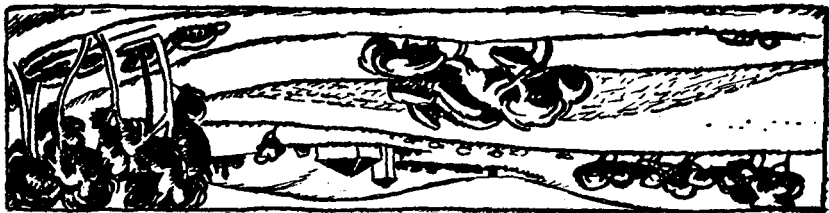
Cea mai mare parte din masa intelectualilor vechiului Regat n'au cunoscut Ardealul și nici pe ardeleni la ei acasă, nu fiindcă n'ar fi vrut, dar fiindcă n'au putut. Totuși au iubit și au admirat pe ardeleni, mulțumită scriitorilor, mulțumită unor opere ca romanul „Indreptări“, tipărit și răspândit în zeci de mii de exemplare. Până în 1914 se tipăriseră din primul roman al seriei lui Duiliu Zamfirescu, din „Viața la țară“, 40.000 de exemplare. Socotiți la cât de mult s'a urcat această cifră după realizarea României-Mari. „Indreptări“ nu știm în câte exemplare anume s'a tipărit, dar nu putem admite că în mai puțin de 20—30.000; firește vorbim până la 1914. Iată dar, ce răsunset puternic a avut numai acest roman pentru formarea și creșterea sentimentului de iubire față de frații subjuțați.

Romanul descrie de pildă Mitropolia ortodoxă din Sibiu, pe mitropolitul de atunci și vizita pe care Comăneșteanu cu soția sa a făcut-o înaltului prelat. Mai descrie minunat și cu admirație satul Săliște și obiceiurile lui frumoase. Deasemenea satul Poiana și slujba bisericească de acolo. Ascultați:

„Gătiți ca de sărbătoare, 700 de poporeni umpleau biserica: bărbații în față, femeile în fund, iar fetele sus în balconul cerului. De când era ei, Comăneșteanu nu văzuse ceva mai măreț. Ciobanii aceștia, adunați la un loc, păreau Senatul roman depe vremea lui Appius Claudius Caecus, gata a respinge propunerile lui Ciucas. Voinici, curați, cu brațele rezemate în bătă, cu pletele albe, stau oamenii drepți, ascultând sfânta Liturghie. Dela cojoacele înflorate, ce le atârnavu pe umeri, până la opinca puternică, ce se nălța la vârf ca un vas plutitor, totul era nou, alb ca zăpada. De sub mâneca răsfrântă a cămășii, ieșiau brațe vânjoase, lăindu-se prin aer cu o mișcare largă și făcând semnul crucii. Se îndoiau trupurile puternice înaintea preoților, cari slujiau cu glas mare, iar gândurile se ridicau către Domnul, într'un singur dor, dorul renașterii în patria comună. Par'că în adevăr pe fețele acelea bărbătești sta zugrăvită așteptarea senină, a ușurării de jugul străinului, sperarea hotărâtă într'o vreme bună, când ciobanii depe Tibru se vor redeștepta pe văile Carpaților în nepoții lor, în adevărații și singurii lor nepoți pe pământ“.

Romanul „Indreptării“ e numai un exemplu. Scriitorii vechiului Regat au consacrat pagini numeroase cultului pentru Ardeal. Ei au format acea opinie puternică, manifestată atât de măreț între 1914 și 1916 și al cărei rezultat a fost intrarea în acțiune contra și nu alături de Austria-Ungaria.

PETRE V. HANEȘ

Cronica politică

Conspirații balneare...

E un eveniment, pe care spre surprinderea noastră nu l'am văzut înregistrat în „Curierul băilor“, excelenta revistă de specialitate din Cluj. Sezonul de vară al scălzilor dela Mehadia a fost inaugurat zilele trecute de o consfătuire a partidului național. Incredându-se în reputația tămăduitoare a localității, recomandată pentru afecțiunile reumatice, d. Iuliu Maniu și-a convocat acolo organizațiile din Banat și Arad, sfătuindu-se asupra tratativelor cu partidul țărănist. Doi vechi și nedespărțiți prietini sufletești, dnii Vasile Goldiș și Sever Bocu s'au întâlnit cu acest prilej, ca șefi regionali ai celor două ținuturi cercetând împreună posibilitățile mult discutatei contopiri politice cu dnii dr. Lupu și C. Stere.

Desbaterile în jurul fuziunii au fost influențate probabil, de mediul incojurător, și așa s'a întâmplat, că toate concluziile la cari s'a ajuns au avut ceva din alternativa celebrelor dușuri scoțiene: una caldă, una rece...

Partidul național, în această cea mai nouă examinare a situației, s'a mărturisit încântat de oferta primită și a avut pentru partidul țărănist cele mai elocvente suspine de dor. Un singur sacrificiu i-a cerut pentruca apropierea să se cimenteze pentru eternitate; i-a cerut să renunțe la programul său politic. D. Vasile Goldiș a fost foarte clar în această privință, pretinzând viitorilor tovarăși să primească fără condiții „principiile, titulatura și conducerea“ partidului național și-să arunce la oparte balastul supărător al „luptei de clasă“. Foarte abil, d. Vasile Goldiș a dat să înțeleagă nemulțumiților, cari și așa roiesc în partidul țărănist, că singura piedică în calea mult desbătutei fuziuni este tocmai îndrumarea extremistă imprimată până acum acestui partid.

E limpede, prin urmare, ce ar dori partidul național. Un aranjament asemănător celui încheiat cu partizanii defunctului Tăche Ionescu. Aceștia, bieți orfani dezorientați și nebăgați în seamă au svârilit peste bord și ultimele resturi ale unei tradiții pe care o aveau în păstrare, au șters orice urmă de inscripție de pe drapelul purtat altădată de Nicolaie Filipescu, și s'au angajat în partidul național din Ardeal, ca reprezentanți ai sucursalelor din București, Dorohoi și Călărași. Jertfind astfel un întreg trecut de acțiune conservatoare, în clubul dela „Vanicu“ unde se mai profilează încă amintirea unor umbre dispărute, clironomii ajunși la

aman au iscălit în alb contractul de angajament, rămânând ca mai târziu, când va avea vreme d. Sever Dan, să se facă și noul program al partidului național unitar.

Ne îndoim însă, că partidul țărănist va primi să joace acest rol de a întregi personalul insuficient din agențiile „regătene“ ale partidului național. Nici d. Iuliu Maniu nu are vreun dubiu în această privință ; știe și fostul președinte al Consiliului dirigent că nu poate nădăjdui o căsnicie în asemenea condițiuni.

Tocmai de aceea, conducătorii partidului național încearcă o altă soluție, mai practică, mai expeditivă și mai ales, mai elegantă. Ei nădăjduiesc stăruitor într'o spărtură serioasă a rândurilor țărăniste, tocmai pe tema „luptei de clasă“, ridicată cu prilejul convorbirilor dela băile Herculane. De acolo, s'a aruncat spre tabăra amică puntea de trecere pentru uzul celor câțiva țărăniști moderați, cari desaproabă directiva dată până acum partidului lor, și se pregătesc să părăsească, înainte de naufragiu corabia țărănistă, preferind nici noi nu știm pentruce, barca fără cârmă a comitetului de-o sută. Manevra, chiar dacă va reuși, nu va avea alt rezultat decât slăbirea, și așa inevitabilă, a partidului țărănesc. Iar d. Iuliu Maniu nu va câștiga, alături de d. Mihail Cantacuzino, decât sporul de prestigiu, de experiență și de popularitate înfățișat de d. Stan Morărescu. . . .

Ziarele anunță că schimbul decisiv de propuneri scrise, care trebuia să se facă între cele două partide încă de săptămâna trecută, s'a amânat din nou. Această amânare, noi am prevăzut-o aci, — răsfoiți înapoi paginile *Țărei Noastre*, — după cum ne permitem să prevedem și eșecul definitiv al acestor tratative interminabile. Sfatul de familie ținut la Mehadia nu va fi de natură să ușureze o apropiere pe care, de fapt, niciuna din părți n'o dorește, decât cu supremația uneia asupra celeilalte. Șefii partidului țărănesc vor aprecia desigur delicata conspirație, care-i urmărește atât de loial, — și vor trage toate consecințele.

Lanțul „pertractările“ se încheie astfel, și, cu ultima lui verigă, rămâne definitiv suspendat în aer. Suntem foarte nerăbdători să vedem dacă se mai poate înoda undeva. . . .

ION BALINT

GAZETA RIMATĂ

Apelul la streinătate

— O regretabilă confuzie. —

Evenimentul s'a aflat,
Și ca un fulger s'a dus vestea
Că un Englez foarte 'nvațat
Veni-va, zilele acestea,
Să fac' o vizită 'n Ardeal,
Și să 'ntreprindă o anchetă...
Intreg partidul național
S'a pus atuncea „la jachetă“,
A scos „șilindrul“ din dulap,
Și, zăpăcit din cale-afară,
Cu flori, cu muzica în cap,
A luat-o, iureș, către gară...

Erau de față, ca'ntr'un lanț,
Iluștrii mandarini cu toșii,
Și Vaida Șandor dela „Ganz“
Și Măniu Ghiula, cu nepoșii.
Englezul, calm, când i-a văzut
S'a cam mirat de-așa primire.
Englezii însă, lucru știut,
N'au vreme multă să se mire,
Deci, musafirul mult dorit

Și-a luat valiza la spinare
Și-a șters-o iute, însoțit
De paisprezece secretare...

Dar, la hotel îl așteptau
Alți severdani, nenorociții,
Și ca o ploaie 'n jur curgeau,
Memorii, plângeri și petiții.
— „Guvernu-acesta păcătos
„Mi-a refuzat candidatura!“
— „Cuțitul a ajuns la os,
„Iar s'a scumpit, my Syr, untura!“
— „Pe mine, vai! m'au permutat
„Să-i spui lui Wilson, ca să știe!“
— „Pe vărul meu, l'au arestat
„Să scrii la Times, că-i porcărie!..“

Petiționarii erau mulți,
Și toți cereau câteun „oficiu“.
(Atâtea suplici să ascuți,
E un necontestat supliciu)
Englezul nostru, răbduriu,
A ascultat pâuă la fine,
Și pe nepoți și pe Maniu,
Și-apoi a replicat:

— „Prea bine,
„Dar eu, deși curat Englez,
„Nu sunt aici pentru anchete,
„Eu am venit să înființez
„All right, o fabrică de ghete...“

MUCIUS HORATIUS CIMUS
membru în „Liga Națiunilor“.

INSEMNĂRI

„Revoluția” partidului național.

Iși mai aduce aminte cineva de basmul congresului dela Alba-Iulia? Doui ani de-arândul, cu binevoitorul concurs al dlor Albert Honigman și Leonard Paukerow, partidul național ne-a tot amenințat, că fiind sătul de-atâta opoziție va convoca din nou o mare întrunire a Ardealului și Banatului, revizuire „pactul” încheiat la 1 Decembrie 1918 între d. Romulus Boilă și națiunea română. Naivii cetățeni din Mizil s’au speriat, crezând că e amenințată însăși unitatea națională, noi am surâs știind la ce ne putem aștepta, — până când toată lumea s’a pus în curent cu înțelesul farsei. Grozavul congres dela Alba-Iulia nu s’a ținut și nu se va ține nici-odată; „pactul” a rămas și va rămâne „nerezvuit”.

Acum, partidul național a scos din redutabilul său arsenal o nouă sperietoare: revoluția! Cu serviciul de trâmbișas al ei s’a însărcinat tot d. Sever Bocu, eminentul publicist și cunoscutul dușman al „hermelinei” regale. D. Sever Bocu vorbind de data aceasta ca om politic, nu ca ziarist, a dat un interview la-gazetă și ne-a povestit în mod cinstit că „în împrejurările de față partidul național poate face revoluție— este singurul care o poate deslănțui, — dar „nu vrea să o facă”, pentru motivul foarte simplu că „interesele Ardealului” nu admit lupta de clasă.

Cu alte cuvinte, dacă nu se varsă sânge pe străzile Capitalei, dacă mai suntem încă în viață, dacă nu s’a prăpădit încă țara, n’avem să mulțumim pentru aceasta decât partidului național, care deși ar putea să se servească o revoluție, după toate regulile artei, mai stă încă pe gânduri: s’o facă, să n’o facă... Ne putem lesne închipui ce-ar fi, dacă, la un semn al dlui Iuliu Maniu, toți membrii din consiliile de administrație dela *Renner*, *Ganz* și *Blank* ar ridica dintr’odată drapelul democrației pe baricade.

Dealtfel, o mică probă de revoluție ni s’a oferit, deunăzi, cu prilejul întrunirilor dela *Dacia*. Avântul comitetului de-o sută abia — abia a fost potoit de tulumbele pompierilor...

Prin urmare, știm la ce ne putem aștepta.

O nouă societate regionalistă. Revista „*Cele trei Crișuri*” ne aduce știrea senzațională, că în curând se va înființa o „Societate a scriitorilor români din Ardeal, Banat, Crișana și Maramurăș”. În Cluj sau aiurea, se vor întruni toți mănuiitorii condeielui din sus zisele provincii și „în cadrele unor frumoase festivități naționale-literare” vor înfăptui și această nouă minune a veacului al douăzecilea.

Regionalismul va triumfa și în literatură; iar literatura regionalistă va atinge

desigur, cele mai înalte culmi. Binecuvântarea părintelui Agârbiceanu și aprobarea dlui dr. Aurel Dobrescu, sunt asigurate.

Au fost vremi, când se spunea despre cultura noastră că este una și indivizibilă. Sufletul românesc al Ardealului se topia după adevărata unire, nu numai în cuget și simțiri, cu patria-mamă. Acum, când unirea teritorială, e fapt împlinit, să se fi schimbat sufletul Ardealului? Să dorească tocmai o izolare a cugetelor și simțirilor ardeleni de cele ale altor români? În locul soarelui care răsăria odată la București, să mai răsară acum unul și la îmbinarea Târnavelor?

Cine mai știe? Regionalismul a făcut și va face încă multe minuni. Într'o bună dimineață, ne vom trezi poate cu marea idee a unei Academii curat ardeleni, în care să încapă numai nemuritorii Ardealului: întreg comitetul de-o sută!

Imperatorul artelor. Obişnuirii trecători de pe calea Victoriei întâlneau adeseori la București silueta înaltă, de o amuzantă demnitate, a unui domn ciudat, îmbrăcat într'o lungă redingotă cafenie, cu guler lat de catifea și cu o floare aprinsă la butonieră. De sub bordurile largi ale pălăriei de o formă neobişnuită, exotical personaj arunca împrejurul său priviri pline de superioritate; sub braț, strângea cu grije o servietă bine hrănită, și era mândru, cași cum ar fi purtat acolo o comoară. Se recomanda bucuros oricui:—„Magnificentus, imperatorul Artelor!” În birourile miniştrilor, prin redacțiile ziarelor, câteodată chiar în mijlocul străzii, scotea din ghiozdan minunății de tablouri alegorice și planuri fantastice, desemnate de el însuși, printre cari strălucea un vast proiect de pod peste oceanul Atlantic... Imperatorul Artelor stăpâna într'adevăr un dar miraculos

de execuție a desemnului în peniță. Copia, cu o meticulozitate uimitoare bancnote pe cari nu le puteai distinge de cele adevărate, scria cu lupa toată istoria românilor într'un centimetru pătrat și realiza minuni de virtuozități grafice, în mii de liniuțe paralele. Din nefericire, toate aceste mijloace minunate de tehnică, erau puse în serviciul unei scinteli, pe cât de inofensive, pe atât de iremediabile... Bietul Magnificentus credea că încarnează pe Napoleon, pe Traian, pe Alexandru Machedon, și pe toți oamenii mari ai lumii, laolaltă.

Acum de curând, Magnificentus după câte aflăm, a fost închis într'o casă de nebuni. E, fără îndoială, o brutalitate inutilă comisă contra acestui iluzionist, care nu supăra pe nimeni. Se credea împăratul Artelor... Dar, n'am auzit noi odată, la o întrunire publică, strigătul de:—„Trăiască Iuliu Maniu, regele Ardealului?” Și n'a fost internat nici autorul exclamației, nici distinsul bărbat în favoarea căruia se lansase pompoasa titulatură. Câți nu cred aici în Ardeal, că în ei s'a intrupat duhul lui Simion Bărnuțiu sau bravura lui Mihai Viteazul? Și toți se plimbă liberi, nesupărați de nimeni.

Nu, nu, mare nedreptate s'a săvârșit cu Magnificentus. El nici măcar nu făcea politică...

D. N. Iorga și d. Iuliu Maniu. Multe vorbe de duh s'au spus în jurul activității politice a dlui Iuliu Maniu, și multe condeie s'au amuzat să caracterizeze interesanta sa personalitate. Unele încercări au avut chiar un netăgăduit răsunset:—„Lada goală”, de pildă, e un simbol care va rămâne...

Ultimele tratative ale șefului partidului național au inspirat și pe dl N. Iorga, care a confecționat următoarea parabolă:

— Am cunoscut odată un om, care

nu se punea în mișcare pentru alt motiv de cât discuția cu sine însuși relativ la avantajul de a porni cu dreptul sau cu stângul. Acesta întrecuse în înțelepciune tot ce s'a putut închipui până la dânsul. În adevăr, pentru a fi mai sigur că pornește cum trebuie, complect și imparțial, el voia să plece cu amândouă picioarele de odată.

A fost aceasta în viață? A fost aceasta în politică? N'aș putea să prezic.

Dar cred că d. Iuliu Maniu ar reuși să dea oare care lămuriri în această privință.

Mici duplicități. Vorbim în altă parte a revistei despre consfătuirea partidului național dela băile Herculanee. Asupra discuțiilor desfășurate acolo, ziarele interesate au publicat amănunțite dări de seamă, reproducând cu fidelitate, în special declarațiile dlui Vasile Goldiș. „*Patria*” însăș, s'a grăbit să raporteze, textual, așa:

„Dl Vasile Goldiș anunță că partidul național admite fuziunea cu partidul țărănesc, dar că această fuziune să se facă pe baza idealului partidului național. Ideea fuziunii a fost primită cu entuziasm. Sentimentul general este totuș pentru eliminarea luptei de clasă în programul partidului țărănesc”.

Ei bine, a două zi după ce aceste rânduri apăreau în oficiosul partidului național, *Lupta* dlui Emil Fağure publica comunicatul următor:

„Din partea secretariatului partidului național suntem rugați să arătăm că este inexactă știrea că la congresul organizațiilor bănățene ale acestui partid ținut Duminică la băile Herculanee, s'ar fi discutat chestiunea fuziunii partidului național cu cel țărănesc.

O asemenea chestiune nu putea fi

desbătută în lipsa președintelui și a comitetului central, ea urmând să fie supusă congresului general al partidului.

La congresul dela băile Herculanee d. V. Goldiș s'a mărginit a face numai o expunere asupra situației politice în general”.

Înțelegeți acum, mica duplicitate. D. Iuliu Maniu desminte la București, prin stilul d. Sever Dan, ceea ce a vorbit la Mehadia, prin graiul dlui Vasile Goldiș. Și în felul acesta lucrurile merg înainte, iar relațiunile cu partidul țărănist (mai e nevoie s'o spunem?) sunt dintre cele mai excelente.

Orgia tricoloră. — Ne-am ocupat cândva de excesul care se face în Ardeal cu vizitele ministeriale. Într'adevăr, orice prilej pare bun membrilor actualului guvern, pentru a întreprinde asemenea excursii de reclamă oficială, cu arcuri de triumf, cu ospețe și cu discursuri apocaliptice. Tot atât de nepotrivită ni se pare și exagerarea care se face cu arborarea drapelelor și cu pavoazarea orașelor noastre. Fie că sosește d. general Moșoiu, fie că se găsește în trecere d. dr. Angelescu, organele polițienești se pun în mișcare, dau comenzi, și pretutindenii, pe balcoane, la ferestre, prin ochiurile de țigla ale podurilor, răsar steagurile în roș-galben-albastru, confecționate de cele mai multe ori dintr'o cârpă imposibilă, împeștișând fiecare colț de ciădire, strâmb înfășurate, aruncate la întâmplare. Această orgie tricoloră ne ofensează privirile și ne jicnește mândria națională, mai ales că ea nu încețază nici după ce istoricul eveniment în cinstea căreia s'a desfășurat, a trecut. Zile de-arândul, inesteticele planuri mai stau agățate, pe subt o streășină pe-un moș de coperiș sau lângă o firmă trivială.

Ceva mai mult respect pentru un sacru simbol, n'ar — strica.

Un nou volum de versuri. — Primim la redacție un volum de versuri, intitulat „*Fum de jetfă*,” și datorit dlui Teodor Murășanu. Despre acest volum se va vorbi într'unul din numerele viitoare ale revistei.

Bursa din Cluj. Chestiunea înființării Burselor de efecte și mărfuri din Cluj a întâmpinat până acum o primire ostilă și inexplicabilă, din partea guvernului liberal. *Patria* par'că ar vrea să ne provoace acum aruncându-ne acuzația că ne desinteresăm în mod vinovat de o nevoie atât de arzătoare a comerțului și industriei transilvănene. Imputarea e cu desăvârșire ridicolă, mai întâi pentru că n'avem obiceiul să răspundem la somații de felul acesta, și apoi pentru că cei dela *Patria*, ca oameni bine informați ce sunt, ar trebui să știe că mișcarea pentru înființarea unei Burse la Cluj a găsit cel mai real sprijinitor în d. Petre Groza, fostul ministru al Ardealului, care, credem noi, ar avea dreptul să se aștepte în această privință la recunoștință, nu la interpelări deplasate.

Dar, a putut cineva să stea de voie-odată, serios, cu *Patria*?

Lucruri din Basarabia. Cu drept cuvânt, un confrate a făcut această constatare, și s'a arătat surprins de contrastul între două atitudini. Se știe, câtă zarvă s'a făcut, deunăzi, în jurul morții învățătorului basarabean Lordanoff, împușcat de o sentinelă pe când voia să fugă de sub escortă. Presa „independentă” dela București a răcnit câte-va săptămâni de-arândul, interpelări veninoase s'au făcut în Camera și o aspră osândă s'a abătut peste regimul românesc în Basarabia.

Așa s'a petrecut atunci, când era vorba de soarta tragică a unui element suspect, acuzat de spionaj în favoarea Rusiei și dus la judecată, între baionete. Astăzi, un biet soldat român a fost ucis, lângă Cetatea Albă, de către teroriștii pe cari îi slujea acel Lordanoff, martir al democrației. Nimeni nu suflă însă nici un cuvânt, de nicăeri. Protestările au amuțit, incidentul pare firesc și fără însemnătate.

Intr'adevăr, nu mai e nevoie de nici un comentariu.

